

ב

מכת"י הרה"ק רבי יעקב מבאסיווקא ז"ל

חתן הרה"ק רבי רפאל ז"ל

מה ששמע מפיו הקדוש

פעם אחת הייתי בק"ק בערשיד על יום טוב של פסח, ועל יום טוב אחרון

הנ"ל בא רבי אלימלך שו"ב מטראסטינעץ עם אשתו ובניו מחמת שאלת חמץ שהיה אצלו וגם תענית חלום שהיה לו ביום טוב ראשון הנ"ל. וכמדומה לי שהתענו הוא ואשתו ביום טוב והיה לו יסורים גדולים. ולערב יום טוב אחרון כשהיה [מוהר"ר רפאל ז"ל] יושב אצל השולחן בסעודת יום טוב, אמר לרבי אלימלך: אתה היית בשבת אצלי מקודם ודברתי מגאות האסטו^כ דער הערט, אני יודע יותר ממך, ואם אדם מתפלל שינצל מגאות אזי אם הוא אוהב ממון מדחקין מן השמים בפרנסתו כדי שישבר לבו, ואם אוהב כבוד אז מזמנים מן השמים דוחק בכבוד, ואם הוא אדם שהוא אוהב השם ותורתו אז מדחקין לו בעבודה כדי שישבור לבו, כי גאות קשה יותר, ער כאן שמעתי מפיו.

כא

ביד האדם אין כי אם הבחירה בטוב, אבל יותר הוא רק בידי השי"ת, והוא מרחם ומנהיג ומלמד להועיל. ולפעמים רואה שאדם מתגבר על יצרו ועשה דבר גדול לפני השי"ת שיוכל לבא לידי גאות — אפילו על זה מרחם השי"ת

ומזמין לפניו דבר שאינו יכול לעמוד נגד יצרו, וכמעט קט שנופל ביד יצרו אז עוזרו השי"ת למען יבין שהכל ממנו יתברך ולא יגבה לבו.

כב

אמר, מה דאיתא בספרים (עין שער הגלגלים הקדמה כג) שבעל גאווה מתגלגל בדבורה. הטעם, שבעל גאווה אומר בלבו: איך^כ בין אשרייביר, איך בין אזינגיר, איך בין אלערניר וכו'. ורשעים אפילו על פתחה של גיהנם אינם חוזרין בתשובה (עיוני יט), לכך אפילו אחר המיתה העונש שמתגלגל בדבורה, בריה פחותה רועשת וצועקת ואומרת: "איך בין", "איך בין", שדבורה נקרא בלשון אשכנז "בין".

כג

שמעתי בשמו [של הרב ז"ל], ששאלוהו איך להנצל מגאווה. והשיב: האדם נכרא בעולם עבור זה שיראה כל ימיו להשגיח איך להנצל מגאווה "ער^כ זאל האריווען אויף גאווה". ופעם אחת אמר: שיחשוב האדם כשעושין לו כבוד, נמצא שהאיש שעושה לו כבוד, הוא בעיניו פחות ממנו, וכיון שהוא בעיניו פחות ממנו, הוא באמת גדול ממנו, ואיך אפשר להתגאות בזה.

כד

בשם הרב ז"ל עצה לגיאות, שאמר לו: תצייר לך צורתי ולא תירא. והראה

כג. האם הבנת?

כד. אני הנני כתבן, אני משורר, אני למדן, וכו'.

כה. שיתגיע על גאווה.

האבין?? א מענטש איז דערויף באשאפן
גיווארן אז ויפיל ער לעבט זאל ער זיך
דיראף ארום קוקן ער זאל ביי זיך ניט
גרויס ווערין! והיה הדבר הזה מתוק אצל
הרב ז"ל מאד.

בז

עור עצה לגיאות, ממוהר"ר בנימין זאב
ז"ל: כשאתה רואה בני אדם
הכפופים אליך, ויש להם ענוה, איך תוכל
להתגאות נגדם, בזה"ל: אז יענער איז פון
דיר קלענער, וי קענסטו פון איהם גרעסער
זיין??!

בח

אמר שהשם של "ענו" מע"ב שמות —
טוב לבטל גאוה.

כט

ואמונתך בלילות (מסליס נג, ג). בחשכת
השכל, כשאדם נופל ממדרגת

השכל צריך לחזק את עצמו באמונה. ואמר
לי זה לענין להיות שפל מכל אדם, שיש
לזה כמה עצות: למצוא מעלה בכל אדם
ואפילו בעם הארץ יותר מבעצמו. ובעת
שנופל מן השכל יחזק עצמו באמונה שכבר
קבעתי בלבי שהוא כך, והבן.

גם אמר לי שבעת שעם הארץ להוט אחר
וכו' נעשים עי"ז יחודים ושעשועים
בעולמות עליונים, שעם גודל תאותו אינו
פונה לאיסור אלא להיתר וכו'.

בספר איך יקר מאוד לצייר צורת אביו.
והגיד בשם צמח דהוא הדין צורת רבו.

כה

בשם הרב ז"ל, עצה לגיאות לזכור גדלות
הבורא אשר נגדו הכל כאין. ופעם
אחר אמר לי: אמור זוהר ולא תירא. עוד
עצה, בפני מי אני מתגאה, הלא כל העולם
כאין, וכי שייך שיתגאה לפני ילד קטן.

כו

סיפר מוהר"ר רפאל ז"ל, שכמה פעמים
היה מפציר את הרב ז"ל "איך
פלעיג אים דערקיצען" מכח גיאות, והיה
משיב לי כמה עצות. פעם אחת השיב לי:
זכור גדולת השי"ת שהכל כאין נגדו.
ואמרתי לפניו: כשאני שורה בגיאות איך
אפשר לזכור גדולת הבורא, הלא איתא
(נולמט רי"ט אות מט; וראה דברים ט, יד) דגבהות
משכחת הבורא ית"ש. והשיב לי: זכור
שהשי"ת **ברא כך כך** וקיעים, ורואה כל
צעדיך.

ובמדרומה שפעם אחת אמר בשם הרב
ז"ל בזה"ל: שהבורא מלא
כל העולם, ושורה אפילו על כל שעה
ושעה שלך.

ופעם אחת בליל שבת כשקם הרב ז"ל
באשמורת והיה חושך בבית, והוא
ז"ל קם גם כן וקם אצלו אצל תנור בית
החורף. ואמר לפניו בזה"ל: אוי רבי,
גיאות! והשיב לו בזה"ל: ואס"י וילסטו

ל

בשם הרב ז"ל, שאמר בזו הלשון: אין כו
איטליכין איז דא טייערס וואש אין
קיינים איז ניט דא. והיה מסיים: לכן אל
תהי בז לכל אדם. וזהו פירוש הגמרא (ננא
נמלא עה, א) כמדומה בשם הרב ז"ל: כל
צדיק וצדיק נכוה מחופתו של חבירו,
ו"חופתו" לשון מכוסה ומחופה, ר"ל שכל
אחד נכוה מדבר יקר שהיה מכוסה אצל
חבירו בהצנע מכל אדם, פון זיין
באהאלטין קייט, וואס איטליכר האט
גיהאט מה שלא היה בחבירו.

לא

הבעש"ט אמר להרב הצדיק רבי מנדיל
מבאר ז"ל כשבא מהנסיעה,
שהיה הבעש"ט מצוה לכל אנשיו לנסוע
לתקן את העולם: אפשר מרדה שמנקין בו
את החצר מ"מ הוא עצמו נעשה מטונף כו,
כך אפשר שאדם מתקן את העולם, אבל
הוא בעצמו נדבק בו מן הרע. וזה הדבר
גילה הבעש"ט שצריך לירד אפילו לגיהנם
בשביל ישראל [נ"א: בשביל השי"ת], והוא
מרומו בגמרא (טו"ר כג, ג) גדולה עבירה
לשמה וכו'. אך אפשר היה לומר
דכשעושה לשמה אין צריך לירד לגיהנם,
והבעש"ט גילה דאינו כן אלא כמו במשל

המרדה הנ"ל כיון דצריך לנקות הבית אף
הוא מטונף וצריך אח"כ לרחצו הרבה עד
שינקה. על כן אין להאדם להתגאות, אף
שתיקן את העולם הרבה, מ"מ מי יודע מה
נדבק בו.

לב

ספר הרב דפולנאה (פולדות יעקב יוסף פרשת
יטז) כתב בשם הבעש"ט: כשאתה
רוצה לשבח תשבח להשי"ת, ואם תרצה
לגנות תגנה את עצמך.

לג

מרשימות רבי שמואל ואלצים ז"ל
בערב ראש חודש מר חשוון הנ"ל [שנת
תקפ"ב] קודם נסיעתי על תנאים
של בתי תחיה, בקשתי ממנו [ממוהר"ר
רפאל ז"ל] עצה על גבהות הלב ע"י
החשיבות אצל בני אדם וכו'. ואמר לי
דיבורים כללים, ואמר לי: אין כוונתי על
דבר זה. רק בכלליות אתה הולך במוחין
דקטנות, אפילו ניט מרה שחורה, רק מוחין
דקטנות, וצריך למשוך את עצמו למוחין
דגדלות וכו'. ואמרתי לפניו בעבור
המלמדות שאני עוסק תדיר בקטנות עם
נערים. וקיבל דברי, והיותר איני זוכר
לע"ע.

כו. בכל אדם יש מעלה שאין בזולתו.

כח. השווה "מאור ושמש" (פרשת שמני, ד"ה ונראה): ...וגם איתא במדרש (ויק"ר כג, ד) כשמתפללים
עשרה בני אדם ואחד יורד לפני התיבה עליו נאמר כשושנה בין החוחים, כמו החוחים עוקצים
לשושנה העומדת ביניהם כך עוקצים המחשבות בני אדם לשליח ציבור. וגם כך שמעתי מפי
אדמו"ר מוה"ר אלימלך זצוק"ל שאמר בשם הרב רבי בער מראוונא שאמר בשם הבעש"ט שהדורש
ברבים נמשל למרא וחצינא שמשליך הזבל מהבית לנקות את הבית ונתלכלך בעצמה כך הוא
השליח ציבור הן בעת הדרשה הן בעת עומדו לפני העמוד שמזכך בני אדם שמתעוררים בתשובה
על ידו והוא נופל קצת ממדרגתו על ידי זה מחמת שמחשבות של העולם נופלים עליו.